

From Kalidāsa's Raghuvamśa, canto IX, 72-82. Daśaratha, by mistake, kills a young man, the sole support of his blind parents.

अथ जानु रुरोगृहीतवत्सर्मा विपिने पार्श्वचरैरक्ष्यमाणः ।

श्रमफेनमुंचा तपस्विगाढां तमसां प्राप नदीं तुरंगमेण ॥

कुम्भपूरणभवः पटुस्त्वैरुचचार निनदोऽम्भसि तस्याः ।।

तत्र स द्विरदवृंहितशङ्की शब्दपातिनमिषुं विससर्ज ॥

हा तातेति क्रन्दितमाकर्ष्य विषण्णस्तस्यान्विष्यन् वेतसगूढं प्रभवं सः ।

शाल्यप्रोतं वीक्ष्य सकुम्भं मुनिपुत्रं तापादन्तःशाल्य इवासीत् क्षितिपोऽपि ॥

तेनावतीर्थं तुरगात् प्रथिताव्ययेन पृष्ठान्वयः स जलकुम्भनिषण्णदेहः ।

तस्मै द्विजेतरतपस्विसुतं स्वल्ङ्गिरात्मानमक्षरपदैः कथयाम्भूव ॥

तच्चोदितश्च तमनुदत्तशाल्यमेव पित्रोः सकाशमवसन्नहशोर्निनाय ।

ताभ्यां तथागतमुपेत्य तमेकपुत्रमज्ञानतः स्वचरितं नृपतिः शशांस ॥

तौ दंपती बहु विलप्य शिशोः प्रहर्षां शाल्यं निस्त्रातमुदहारयतामुरस्तः ।

सोऽभूत् परासुरथ भूमिपतिं शशाप हस्तापितैर्नयनवारिभिरेव वृद्धः ॥

दिष्टान्तमाप्स्यति भवानपि पुत्रशोकादन्त्ये वयस्यहमिवेति तमुक्तवन्तम् ।

आक्रान्तपूर्वमिव मुक्ताविषं भुजंगं प्रोवाच कौसल्यपतिः प्रथमापराद्धः ॥

शापोऽप्यदृष्टतनयाननपद्मशोभे सानुग्रहो भगवता मयि पातितोऽयम् ।

कृष्यां दहनपि खलु क्षितिमिन्धनेदो बीजप्ररोहजननीं ज्वलनः करोति ॥

इत्थंगते गतघृणः किमयं विधत्तां वच्यस्तवेत्यभिहितो वसुधाधिपेन ।

एधान् हुताशनवतः स मुनिर्ययाचे पुत्रं परासुमनुगन्तुमनाः सदारः ॥

प्राप्तानुगः सपदि शासनमस्य राजा संपाद्य पातकविलुप्तघृतिनिवृत्तः ।

अन्तर्निषिष्टपदमात्मविनाशहेतुं शापं दधज्ज्वलनमौर्वमिबाम्बुराशिः ॥

A

I. Vocabulary

प्रसक्त continual	लक्षणिन् knowing the signs	निनादः sound, noise
पुरस्कृत enhanced	अकृतात्मन् uncontrolled	द्विरदः elephant
शरभः fabulous animal	विकल्मष pure	वृंहितम् roaring
चमरः yak	प्रेत्यभावः state after death	शाल्यम् dart, arrow
सुमरः deer	निरयः hell	प्रहर्तुं (तां) killer
अप-सृप् (1P) to move away	रुहः deer	परासु dying, dead
शक्रः Indra	विपिनम् forest	भुजंगः serpent
सुरः god	तुरंग (मः) horse	कृष्य tilled
प्र-वृष् (1P) to be bold; causative, to attack		सदारः with his wife
		और्वः a Bhārgava whose fire is concealed in the sea